

Ålands lagtings beslut om antagande av
**Landskapslag om ändring av landskapslagen om
grunderna för avgifter till Ålands hälso- och sjukvård**

I enlighet med lagtingets beslut

ändras 3 § 1 mom. 2 punkten, 4 § 1-3 mom., 5 § 2, 3 och 5 mom., 10 § 1 mom., 13 § 1 mom. landskapslagen (2007:23) om grunderna för avgifter till Ålands hälso- och sjukvård, av dessa 4 § 1 och 2 mom. sådana de lyder i landskapslagen 2018/100 och 4 § 3 mom. sådant det lyder i landskapslagen 2016/93, 5 § 2, 3 och 5 mom. sådana de lyder i landskapslagen 2011/82, samt **fogas** till lagens 3 § 1 mom. sådant det lyder i landskapslagen 2016/93 nya 6-10 punkter, en ny 8b §, till 9 § nya 2 och 3 mom., samt till 10 § ett nytt 2 mom., som följer:

3 §

Avgiftsfria tjänster

Följande tjänster är avgiftsfria:

-
- 2) skolhälsovård samt barn- och mödrahälsovård,
  -
  - 6) receptförnyelse utan besök,
  - 7) all tandvård och besök på primärvårdskliniken för personer under 21 år förutom vad gäller föreskrivna läkemedel samt avgift för intyg och kopior,
  - 8) vård till personer som använder livsuppehållande respirator, uppehälle när de får institutionsvård inom hälso- och sjukvården och transport i anslutning till vården,
  - 9) undersökning och vård av övervakningspliktiga smittsamma sjukdomarna hepatit B och hepatit C, samt
  - 10) screening enligt 27 § i landskapslagen (2011:114) om hälso- och sjukvård.
-

4 §

Högekostnadsskydd

Högekostnadsskyddet ska skydda patienten från alltför höga utgifter för hälso- och sjukvård. Den som under kalenderåret har nått gränsen för högekostnadsskyddet är befriad från att därefter betala ytterligare sådana avgifter som ingår i skyddet under resten av året. I högekostnadsskyddet ingår patientavgifter för öppenvård eller kortvarig institutionsvård. Följande avgifter ingår inte i högekostnadsskyddet om inte landskapsregeringen beslutar annat:

- 1) avgifter för uteblivna besök,
- 2) avgifter för grovrengöring, service och transport av hjälpmedel,
- 3) avgifter för intyg och utlåtanden,
- 4) avgifter för individuell träning eller självträning i sal efter program, samt
- 5) avgift för läkarintyg C.

Gränsen för högekostnadsskyddet är 450 euro per kalenderår. Gränsen för högekostnadsskydd är dock

1) 125 euro för de som vid den senaste beskattningen hade sammanlagda beskattningsbara kapital- och förvärvsinkomster i statsbeskattningen under 21 000 euro,

2) 100 euro för barn och ungdomar under 21 år till och med det kalenderår personen fyller 21 år.

En person har rätt att få återbetalning av det överstigande beloppet om denne under kalenderåret har betalat patientavgifter till ett högre belopp än vad som anges ovan om det på grund av en myndighets eller ett försäkringsbolags beslut eller på grund av en ändringsansökan blir klart först efter uppföljningsåret om avgifterna omfattas av högkostnadsskyddet eller inte. Kravet på återbetalning ska ställas inom ett år från det beslutet har meddelats eller beslut med anledning av besvär har vunnit laga kraft annars går personen miste om sin rätt till återbetalning.

5 §

Långvarig institutionsvård

Avgiften för långvarig institutionsvård (långvårdsavgiften) fastställs enligt patientens betalningsförmåga. Avgiften får uppgå till högst ett belopp som motsvarar 85 procent av patientens månadsinkomst. Patienten måste dock alltid till sitt förfogande ha minst 150 euro i månaden.

Om den som är i långvarig institutionsvård omedelbart innan institutionsvården inletts har levt i gemensamt hushåll i äktenskap eller under äktenskapsliknande förhållanden och hans eller hennes månadsinkomst är större än makans eller makens månadsinkomst, fastställs långvårdsavgiften på basis av makarnas sammanräknade månadsinkomst. Avgiften får uppgå till högst ett belopp som motsvarar 42,5 procent av den sammanräknade månadsinkomsten. Den som får institutionsvård måste dock alltid till sitt förfogande ha minst 150 euro i månaden. Om båda makar som avses i detta moment är i långvarig institutionsvård fastställs avgiften enligt vad som anges i 2 mom.

Det minimibelopp i euro som avses i 2 och 3 mom. och som ska stå till en patients förfogande justeras första gången i januari 2026 och träder i kraft den 1 februari 2026. Därefter justeras beloppen 2027 och vartannat år efter 2027. Landskapsregeringen fastställer de indexjusterade beloppen. Beloppen justeras utifrån förändringen i arbetspensionsindex enligt 98 § lagen om pension för arbetstagare (FFS 395/2006). Som grund används det poängtal för arbetspensionsindex som har fastställts för justeringsåret för tillämpning av 98 § lagen om pension för arbetstagare. De indexjusterade beloppen ska avrundas till närmaste euro. Landskapsregeringen fastställer från och med 2027 de indexjusterade beloppen senast den 15 december justeringsåret. De indexjusterade eurobeloppen träder i kraft den 1 februari året efter justeringsåret.

8b §

Rätt att få uppgifter

Landskapets myndigheter, statliga myndigheter, välfärdsområdesmyndigheter, kommunala myndigheter och andra offentligt rättsliga samfund, Folkpensionsanstalten, Skatteförvaltningen, Pensionsskyddscentralen, pensionsstiftelser och andra pensionsanstalter, försäkringsanstalter, arbetsgivare och arbetslöshetskassor samt serviceproducenter inom social- eller hälsovården är skyldiga att på Ålands hälso- och sjukvårds begäran avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna lämna uppgifter och utredningar om personens ekonomiska ställning som de

har i sin besittning och som är nödvändiga vid bestämmandet av högkostnadsskydd och patientavgifter.

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas också på uppgifter och utredningar om personens makes eller sambos ekonomiska ställning, om avgiften bestäms eller har bestämts med stöd av 5 § utifrån makarnas eller de samboendes sammanräknade inkomster.

Den skyldighet som avses i 1 och 2 mom. gäller också penninginstitut, om Ålands hälso- och sjukvård inte får tillräckliga uppgifter och utredningar av de aktörer som avses i 1 mom. och om det finns grundad anledning att misstänka att de uppgifter som personen eller personers företrädare har lämnat är otillräckliga eller otillförlitliga. Begäran ska framställas skriftligen till penninginstitutet och en tjänsteinnehavare inom Ålands hälso- och sjukvård är berättigad att fatta beslutet om att framställa begäran. Innan begäran framställs till penninginstitutet ska den vars uppgifter begärs underrättas om begäran.

9 §

Avgift för uteblivet besök

Avgiften får emellertid tas ut endast om uttaget av avgiften inte ska anses oskäligt och Ålands hälso- och sjukvård i samband med bokningen har meddelat att en i denna paragraf avsedd avgift kan komma att tas ut samt gett anvisningar om att tiden eller platsen kan avbokas på förhand. Uppgifter om uttag av avgift samt om avbokning av tid och plats ska lämnas så att patienten tillräckligt väl förstår innehållet i dem. Avgift får inte tas ut av en patient under 18 år.

Vad som föreskrivs i 2 mom. ska också tillämpas när Ålands hälso- och sjukvård på en patients eller dennes företrädares initiativ har bokat en mottagningstid eller en kortvarig vårdplats eller boendeserviceplats för patienten. Härvid förutsätter uttaget av avgift dessutom att det i 2 mom. avsedda meddelandet och anvisningarna lämnas skriftligen och att patienten eller dennes företrädare får en påminnelse om den bokade tiden eller platsen.

10 §

Efterskänkande och nedsättning av avgift

Ålands hälso- och sjukvård ska besluta att en avgift ska efterskänkas eller nedsättas till den del förutsättningarna för patientens eller dennes familjs försörjning eller förverkligandet av patientens lagstadgade försörjningsplikt äventyras av att avgiften tas ut. Myndigheten kan även besluta att en avgift ska efterskänkas eller nedsättas om det är befogat med beaktande av vårdsynpunkter.

Med gällande beslut om beviljat utkomststöd ska avgiftsfrihet tillämpas för det aktuella vårdtillfället om det infaller under tidsperioden för beviljat utkomststöd i enlighet med landskapslagen (1998:66) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd.

13 §

Sökande av ändring

Ändring i ett beslut som fattats av en tjänsteinnehavare får inte sökas genom besvär. Om den betalningsskyldige är missnöjd med ett sådant beslut kan han eller hon begära rättelse av beslutet i enlighet med 53 § i landskapslagen om hälso- och sjukvård.

Lagtinget bemyndigar landskapsregeringen att bestämma att denna lag helt eller delvis ska träda i kraft i den ordning som föreskrivs i 20 § 3 mom. i självstyrelselagen (1991:71) för Åland.

Denna lag träder i kraft

Mariehamn den 17 december 2025

Jörgen Pettersson
talman

Marcus Måtar
vicetalman

Pernilla Söderlund
vicetalman